Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

KULTÚRTECHNIKÁK MEGTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE FELNŐTT KORBAN

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 ÉS A VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 AZONOSÍTÓSZÁMÚ, SZOCIÁLIS HUMÁN ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE CÍMŰ KIEMELT PROJEKT

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Jó gyakorlatok a gyógypedagógiai fejlesztésben

KULTÚRTECHNIKÁK MEGTARTÁSA ÉS FEJLESZTÉSE FELNŐTT KORBAN

-szakmai műhely-



Készítette: Sándor Ildikó Erzsébet

Kaposvár, 2020 november

GONDOLATÉBRESZTŐ

„Olyan világban élünk ma, amely sok szempontból radikálisan különbözik attól, amelyben nagyszüleink éltek 50 – 80 évvel ezelőtt.

Ebben az új világban, új civilizációban az embereknek új kihívásokra kell válaszolniuk. Új stratégiákat kell kialakítaniuk arra, hogy kiteljesítsék életüket, formálják, alakítsák énjüket, személyiségüket.” (Hankiss, 2005)



CÉLOK ÉS IRÁNYOK

Az új kihívások, mindannyiunk életére hatással vannak, így szükséges:

- új helyzetekre adandó válaszok/megoldások keresése
- újabb ismeretek, újabb kompetenciák megszerzése,
- magasabb szintű kreativitás elérése.

Az ezekhez vezető út:

- megfelelő nyitottság az innovációra,
- megfelelő rugalmasság a meglévő és az új ismereteket célirányos szintetizálása,
- képesség az együttműködésre;
- segítség kérése és elfogadása, (szükség szerint)
- mások támogatása (szükség szerint)
- megfelelő kommunikáció



A KOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKÁK SZEREPE AZ AUTONÓM ÉLETFORMA KIALAKÍTÁSÁBAN

- Az egész világunk kommunikációra épül, egyszerűen nem lehet nem kommunikálni.
- Az alapvető kommunikációs technikák szerepe, - vagyis a beszéd, az írás-olvasás készségszintű használata - a mai korban különösen felértékelődött.
- **Azok az embertársaink, akik valamilyen oknál fogva nem képesek e technikák alkalmazására, óriási hátrányt szenvednek el a társadalmi beilleszkedés és az egyéni érvényesülés területein egyaránt**.



A KULTÚRTECHNIKÁK ELSAJÁTÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

- A kultúrtechnikák elsajátítása – az olvasás, írás, számolás – egy nagyon összetett folyamat.
- Eredményessége feltételezi a megfelelő verbalitást, a különféle kognitív, percepciós, pszichikai, pszichomotoros, koordinációs valamint a motiváció együttes optimális működését.

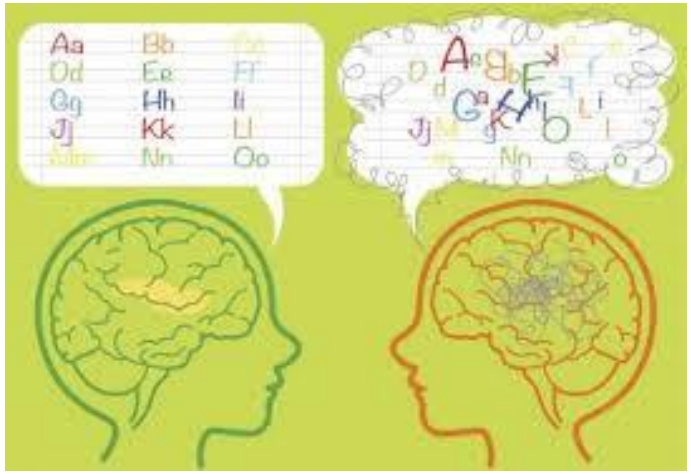

AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK/FELNŐTTEK SAJÁTOSSÁGAI



- Sajátos, rendellenes fejlődésmenet az egyes funkciók megkésve fejlődésének.
- A személyiség- szerkezet módosul.
- Jellemző a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, a szenzoros és motoros képességek részleges vagy teljes hiánya, valamint a mentális képességek alacsony/alacsonyabb szintje.
- **Tankötelezettségük (6. életév) elérésekor gyakran nem elég érettek azok a képességeik, amelyek szükségesek a kultúrtechnikák tanítási folyamatához.**

AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK/FELNŐTTEK SAJÁTOSSÁGAI

- A tanulási folyamat nagy részben a vizualitásra (látási észlelésre), és más percepciós funkciókra - itt pl. hallás – épül.
- **Az olvasás megtanulásának alapvető feltétele a jó érzékszervi működés** (és a megfelelő szintű beszéd).
- Ha valamelyik érzékszervi terület fejletlen, az kihat valamennyi pszichés funkcióra is, mindez pedig a tanulás eredményességét is jelentősen befolyásolja.



AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK/FELNŐTTEK SAJÁTOSSÁGAI

- Elsősorban tehát **az olvasáshoz szükséges alapkészségeket** kell kialakítani, korrigálni, fejleszteni: mozgásfejlesztés, téri orientáció, látás, hallás, tapintás, beszédkészség fejlesztése.
- Fontos a **motiváltság** elérése, (akarati tényezők nélkül olvasni nem lehet megtanulni)
- **„Sok értelmi sérült ember számára a serdülőkor végén, vagy felnőtt korban válik lehetővé ennek a kutúrtechnikának az elsajátítása”.** (Pál-Horváth Rita)



AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYERMEKEK/FELNŐTTEK SAJÁTOSSÁGAI

- **Az önmagához mért fejlődés lehetősége -** senkinél sem tekinthető befejezettnek a tankötelezettségi kor felső határának elérésével,(jelenleg 16. életév). A tanulás **egy életvégig tartó folyamat és jog.**
- Salamancai Nyilatkozat is, (UNESCO – 1994) : **felismerték a sajátos nevelési igényű gyermekek, fiatalok és felnőttek oktatásának szükségességét.**



A KULTÚRTECHNIKÁK ISMERETE ÉS AZ ÖNÁLLÓ ÉLETVITEL KAPCSOLATA

- **Fő irány,** hogy minden gyermek/ifjú, úgy kerüljön ki az oktatási intézményből, **hogy képessé váljon a kultúrtechnikák legalább elemi szintű használatára**
- **Esetenként ennek elérését az individuális lehetőségek szűk korlátai behatárolják**.
- **Alternatívák alkalmazása** - a hang- és betűalapú technikát másfajta technikára cseréljük.
- A már meglévő tárgyi - és praktikus ismereteket és kialakult kompetenciákat megőrizve, illetve ezekre építve, további tudatos készség- és képességfejlesztést megvalósítása.



A KULTÚRTECHNIKÁK ISMERETE ÉS AZ ÖNÁLLÓ ÉLETVITEL KAPCSOLATA



- CÉL: minél magasabb szintű önállósodás, önálló életvitel elérése.
- **Ebben a szociális szféra is érdekelt, hiszen minél nagyobb az önállóság, annál kevesebb a közvetlen támogatási igény!**
- A segítő/támogató munkába be kell emelni azt az attitűdöt, hogy **minden ember fejlődik, mindenkinek van személyisége, melyből kiindulva vannak képességei, tud teljesíteni, van saját élete, céljai** - még akkor is, ha azokat jelenleg nem tudja megfogalmazni.
- **Az önmegvalósítás alapszükséglet, az autonómia jogos igény!**

AZ AUTONÓMIA = SAJÁT ÜGYEI ÖNÁLLÓ KEZELÉSÉNEK JOGA

- Az autonómiai nem egy spontán kialakuló állapot, hanem **a fejlődési folyamat, és az azokhoz illeszkedő lehetőségek biztosításával együtt jöhet csak létre.**
- „A társadalomban normaszerűnek tekintett élet lehetőségétől nem egyéni fizikai és szellemi korlátaik zárják el a fogyatékos embereket, hanem **a társadalom fogyatékosító működésmódja**. Tehát nem elég a szándékosan emelt akadályokat ledönteni, **lehetőségeket is teremteni kell a fogyatékos emberek számára.”** (Hadi Nikolett)

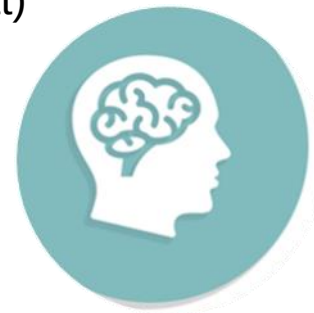



A LEHETŐSÉGEK FELISMERÉSE

- **Első lépés:** fejlődésre**/**fejlesztésre alkalmas lehetőségek felismerése.
- **A meglévő képességek, részképességek felmérése,** amelyek mentén el lehet indulni bármilyen támogató/fejlesztő folyamat megvalósítása felé.



1/2000. (I. 7.) SZCSM RENDELET

§

- 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről:
- az intézményi ellátások során kiemeli a mentálhigiénés ellátás biztosítása körébe tartozó, „54.§ b) a szellemi és szórakoztató tevékenységeket (pl. előadások, **olvasás, felolvasás**, rádióhallgatás, tévénézés, kártya- és társasjátékok, vetélkedők, zenehallgatás stb.),”
- 77.§ (3) Szabadidős programok szervezésének minősül az is, ha az intézmény az ellátást igénybe vevők részére **sajtótermékeket, könyveket, kártya- és társasjátékokat,** tömegkommunikációs eszközöket biztosít, rendezvényeket szervez.
- (2) A fogyatékos személyek nappali intézménye a 77. §-ban foglaltakon túl az ellátást igénybe vevők számára **egyéni fejlesztő programokra épülő gyógypedagógiai foglalkozást szervez**.”

AZ AUTONÓM ÉLETFORMA ELÉRÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ÉS FELTÉTELEI

Az értelmi fogyatékos személyek autonóm életformájának eléréséhez két feltételnek biztosan teljesülnie kell:

- 1, Az egyéni fejlődés elsősorban nem a kompetenciák függvénye (azok az egyén fejlődési folyamatának megfelelően alakíthatók), hanem **az a személyes és társadalmi attitűd, amely az egyéni fejlődés és a pozitív szerepek lehetőségét megteremti.**
- 2, Lássuk be azt a tényt, hogy **mentális – és személyiségfejlődésük nem zárul le a tankötelezettség felső határának elérését követően**, tehát a szakosított ellátási formákban, és a nappali intézményekben is **további komplex, személyre szabott készség-képesség és személyiségfejlesztést kell biztosítanunk a számukra.**



AZ AUTONÓM ÉLETFORMA ELÉRÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ÉS FELTÉTELEI

- A legfontosabb, amire törekednünk kell, annak megéreztetése, beláttatása, hogy a tudás, a valaminek az ismerete érték, és ez segít hozzá a minél önállóbb élethez, ami egyben felelősséggel is jár.
- **A kultúrtechnikák szinten tartására, fejlesztése az alapja az ismeretszerzésnek, és a különféle technikai eszközök tudatos használatának is; ezek pedig esetünkben akár „segédeszközként” is felhasználhatók, hiszen gyakran az önálló életvitelt is támogatják.**
- Pl. ÉFOÉSZ – önálló életvitel app.



A KULTÚRTECHNIKÁK KIALAKÍTÁSÁHOZ ÉS ELMÉLYÍTÉSÉHEZ TARTOZÓ EGYES RÉSZTERÜLETEIK FEJLESZTÉSE



Feladatok:

- Verbalitás fejlesztése
- Percepciós képességek fejlesztése (főként látás, hallás)
- Nagy és kismozgások fejlesztése
- Olvasástechnika szinten tartása, fejlesztése
- Szöveg értelmezésének fejlesztése
- Íráskészség szinten tartása, fejlesztése
- Számolási készségek – alapműveletek, mértani formák, relációk, halmazok, mérések, mértékegységek szinten tartása fejlesztése
- Alternatív megoldások alkalmazása - képolvasás

AZ OLVASÁS TEVÉKENYSÉGÉNEK FOLYAMTA

„Szemmel olvasás: az olvasó elkezdi a szöveget olvasni, az ismert grafológiai elemeket felismeri, jelentést kapcsol hozzájuk, és ez után kapcsolja a tulajdonképpeni jelentést a fonetikai elemekhez, azaz hangosan felolvassa.” (Péter Orsolya Adél)



Az értelmi fogyatékos személyek olvasás-írás, számolás képességeinek megtartását, fejlesztését támogató lehetőségek

Mindennapokban adódó írást-olvasást, számolást igénylő helyzetek kihasználása
/indirekt módszer/

tájékozódás; önellátásra önkiszolgálásra vonatkozó feladatok; háztartás ellátása; tájékozódás; információszerzés; közlekedés; biztonság, munkavégzés; egészség; szabadidő; sport; ünnepek; nyomtatott sajtótermékek;

IKT eszközök nyújtotta lehetőségek
/direkt és indirekt módszer/

okostelefon, tablet, PC, interaktív tábla, ill. ezeken elérhető alkalmazások, programok; internethasználat, tájékozódás, közösségi oldalak-kapcsolat

Irodalmi alkotások bemutatása megismertetése
/direkt és indirekt módszer/

művelődés, könyvtárhasználat, hobbi, szabadidő, esztétikai élmény, ünnepek

A MEGVALÓSÍTÁS ELVEI



- **Főként indirekt módszerek** – valamilyen célból, valamilyen cselekvésbe ágyazott tevékenység -, hiszen leginkább ezek igazíthatók a normál mindennapi tevékenységekhez.
- Természetesen a **direkt módszerekkel is** élhetünk, de azok kevésbé igazíthatók az életkori sajátosságokhoz. Ugyanakkor estenként hatékonyabb lehet, mint az indirekt megvalósítás**.**
- **Tudatos tervezés; Motiválás; Fokozatosság elve; Együttműködés - partnerség; Indivizualizált; Hibázás lehetősége; Tapintatos korrekció; Játékosság; Bizalom; Dicséret-elismerés**

A MINDENNAPOKBAN TÖRTÉNŐ OLVASÁS – ÍRÁS, SZÁMOLÁS HASZNÁLAT

- A kultúrtechnikák szükségszerűsége elkerülhetetlen, bár az írás egyre gyakrabban már elektronikus eszközökön zajlik, (kissé háttérbe szorul a kézírás jelentősége).
- az egyes kultúrtechnikák ismerete nélkül az adott élethelyzet önálló megoldása nehezítetté válik
- Pl. közösségi közlekedés – útvonal, menetrend olvasás, idő mérése, számok, mennyiségek ismerete
- Önellátás, önkiszolgálás, háztartási ismeretek: vásárlás - lista összeírása, a boltban elolvasása; főzés- receptek keresése, olvasása, kivitelezése; mosás, takarítás - tájékozódás az egyes tisztítószerek adagolásáról, használatáról; stb.





A MINDENNAPOKBAN TÖRTÉNŐ OLVASÁS – ÍRÁS, SZÁMOLÁS HASZNÁLAT

- **Munkavégzés:** az adott munkahelyen szükséges mindennapi adminisztráció pl. jelenléti ív aláírása, vagy a munkaszerződés olvasása, értelmezése, vagy egy írásban kifüggesztett utasítás tájékoztatás a munkavégzéssel, munkarenddel kapcsolatban, az adott munkafolyamat művelete a mérés stb.
- Képek a munkaszobából:







A MINDENNAPOKBAN TÖRTÉNŐ OLVASÁS – ÍRÁS, SZÁMOLÁS HASZNÁLAT

- **Az ünnepek:** a papíralapú olvasás gyakorlására nagyon jól bevált módszer a különféle szereplésekre való készülődés. Ilyenkor minden esetben a szerepnek megfelelő szöveget (vers, próza, színdarab) nyomtatásban adjuk oda a klienseknek, akik a memorizálást/tanulást/reprodukálást önállóan végzik. Majd az olvasópróbák és később a napi próbák alkalmával segítjük a szöveghez/szerephez illeszkedő egyéb vokális és metakommunikációs elemek kialakítását, begyakorlását

OLVASÁS HASZNÁLATTAL ÖNÁLLÓAN MEGTANULTÁK A SZEREPEKET



A MINDENNAPOKBAN TÖRTÉNŐ OLVASÁS – ÍRÁS, SZÁMOLÁS HASZNÁLAT

- Ismert, hogy a mindennapi tevékenységek egy része gyakran az IKT eszközök használatával is valósul meg.
- pl. egy menetrendet az okostelefon segítségével is megnézhetünk, de nyilván mindegyik lehetőség esetében szükséges magának a kutúrtechnikának (olvasás) legalább az elemi, készségszintű ismerete.
- A mindennapi tevékenységek esetében a kultúrtechnikák indirekt módszerekkel gyakoroltathatók, fejleszthetők. /Tevékenykedés közben alkalmazzák a technikát, valamilyen szinten értelmezik, és a rendszeresség eredményeként jártasságra tesznek szert./

AZ IKT ESZKÖZÖK NYÚJTOTTA LEHETŐSÉGEK



- **Az IKT az információs és kommunikációs technológiákat jelöli**.
- A digitális eszközök ma már a mindennapjainknak szinte elengedhetetlen része.
- Az internet elterjedése óta a témákat tekintve, megszámlálhatatlan lehetőséget kínál, bármely fejlesztési szinten, bármilyen fejlesztési területen alkalmazható; legyen az irodalmi, vizuális, esztétikai zenei, kreatív stb.,
- A hétköznapi életben a tájékozódást, az ismeretszerzést és a szemléletességet is biztosíthatja klienseink számára.
- A digitális eszközök jól segíthetik a differenciálást és egy-egy téma adaptálását is, ezáltal élményszerűvé válik a megismerési folyamat.
- Alkalmasak direkt és indirekt módszerek megvalósítására egyaránt.
- Gyakran motiválóbb, mint a hagyományos technikák

AZ IKT ESZKÖZÖK NYÚJTOTTA LEHETŐSÉGEK

- A technikai eszközök használata nélkül a ma embere egyre kevésbé boldogul tehát fontos a jártasság.
- Adott esetben az egyén tanulási képessége is javulhat IKT eszközök segítségével, mivel kreatív módon végezhetők a feladatok, az egyes oktatóprogramok képes szöveget, színeket, mozgást, hangot, videót, vagy célirányos képeket is megjelenít egyszerre, tehát komplex módon szemléltet is.
- Ez önmagában is egy összetett percepciós és kognitív folyamatokat generál.



- Mindenképpen fontos a felhasználó szintű ismeret.

IKT ESZKÖZÖK VAGY PAPÍRALAPÚ TECHNIKÁK?



- **A világunk valóban digitalizálódig, de a kézzel írt, a nyomtatásban megjelent különféle kiadványok (pl. könyvek, újságok, kézzel készített és írt üdvözlőkártyák) ma is egyfajta értéket képviselnek.**
- Egyelőre kicsi az esélye annak, hogy valaha teljesen papírmentes világban éljünk, mégis rengeteg előnye van az elektronikusan elérhető dokumentumoknak.
- Könnyedén frissíthetők, naprakészen tarthatók, és, bármikor kinyomtathatók.
- Az értelmi fogyatékosság változatos megjelenési formái miatt mindkét eset alkalmazására szükséges lehet.

IKT ESZKÖZÖK A FEJLESZTÉSBEN

- Az IKT eszközök nagyon sokféle módon, és nagyon változatosan tudják segíteni a kultúrtechnikák fejlesztésére irányuló különféle tevékenységeinket - ebben az értelemben direkt módszernek
- **Változatosságuk, játékosságuk és élménygazdagságuk miatt szívesen veszik a kliensek, mert az egyéb fejlesztésre alkalmas eszközöktől eltérően a képi és tartalmi megjelenési formáiban sokkal jobban illeszthetők az életkornak megfelelően.**



AZ INTERAKTÍV TÁBLA

- Az interaktív tábla olyan, a fejlesztési folyamatban is jól hasznosítható IKT (Információs és Kommunikációs Technológia) eszköz, amely **egy szoftver segítségével kapcsolja össze a táblát úgy egy számítógéppel (és projektorral), hogy annak vezérlése a tábláról lehetséges,**
- A táblára került tartalmak a háttértárolóra menthetővé is válnak.
- Az interaktív tábla használata esetünkben nagymértékben **megkönnyíti a szemléltetést, a kooperálva tanulást, a közvetlen felfedezést, a tapasztalatot, és gyakran a motiváció elérését is.**

INTERAKTÍV TÁBLA HASZNÁLAT KÖZBEN



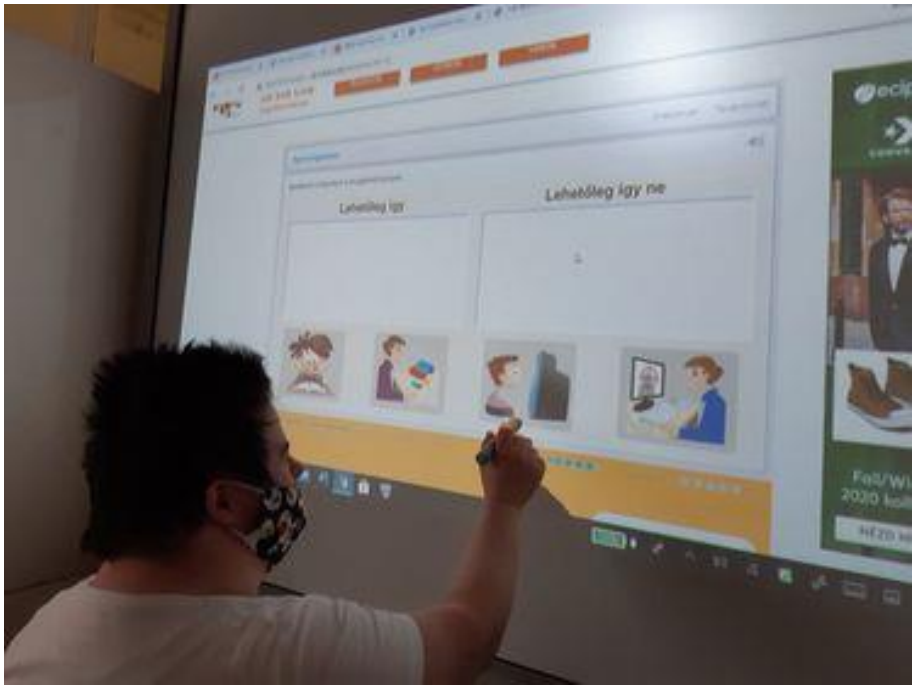

AZ OKOSDOBOZ



- **Az Okosdoboz http://www.okosdoboz.hu/**
- Az okosdoboz egy ingyenes weboldal. 6 tantárgyában **/matematika, magyar irodalom, magyar nyelv**, vizuális kultúra, ének, környezetismeret, egészségnevelés témakörökben/ osztályonként kínál feladatokat, kognitív játékokat és videókból összeállított tudástárat.
- A feladatok a papír alapú tanítási modellhez hasonlítanak, de játékosabbak és nagy vonz erejük, hogy a megoldásuk során „lehet gépezni”.
- Interaktív tábla segítségével kisebb csoportban is alkalmazható

IRODALMI ALKOTÁSOK ÉS EGYÉB TARTALMAK BEMUTATÁSA, MEGISMERTETÉSE

- Az értékközvetítés megvalósulásának egyik fontos területe
- Az **élménykínáló szövegeknek** az elbeszélő, az irodalmiszövegek felelnek meg, amelyeket különböző közvetlenségű szituációs és szociális kommunikáció jellemez;
- az **informáló szövegeknek** a legkülönbözőbb dokumentumok vagy tájékoztatók;
- a **tudáskínáló szövegeknek** pedig a különféle ismeretterjesztő, szövegek felelenek meg.

IRODALMI ALKOTÁSOK ÉS EGYÉB TARTALMAK BEMUTATÁSA, MEGISMERTETÉSE

- Az intézményekben kialakítható házi könyvtárak
- A településen elérhető könyvtárakkal is célszerű együttműködni, esteleg az olvasást támogató közös projekteket kidolgozni, megvalósítani.
- Jó lenne, ha a könyvtárakban is elérhetővé válnának az klienseink számára készült könnyen-érthető formátumban megjelent kiadványok példányai.



PAPÍRALAPÚ ESZKÖZÖK A FEJLESZTÉSBEN

- **PROBLÉMA**: a kultúrtechnikák fejlesztésére alkalmas különféle kézbe vehető, **papír alapú eszközök szinte kivétel nélkül gyermekek számára készülnek/készültek, így hiába lenne hatékony az adott képesség fejlesztésére, mégis csak alkalmatlan a képi és a tartalmi összeállítása miatt.**
- **Ellentmondás:** miközben **arra törekszünk**, hogy segítőként tudjunk kitörni a túlgondozó attitűdből, és tekintsünk rájuk **felnőttként, partnerként, segítsük** a lehető **legnagyobb mértékben elérhető önállósódást**, támogassuk az autonóm életvitel elérést, **ehhez képest, bizonyos feladat helyzetekben pedig, mint gyermekként, kistörpékkel és katicabogarakkal gyakoroltassuk az egyes készségeket.**

KÉZBE VEHETŐ ESZKÖZÖK A FEJLESZTÉSBEN

- Felnőtteknek készült társasjátékok- amelyek használhatók lennének fejlesztésre is - esetében pedig gyakran bonyolult a szabályrendszer, vagy a megjelenített szöveg technikailag nem megfelelő – pl. alak-háttér konstancia
- Megoldás: adaptáljunk!
- Ha egyenlőre szűk is a lehetőség, de azért néhány közülük adott esetben jól használható: Pl.

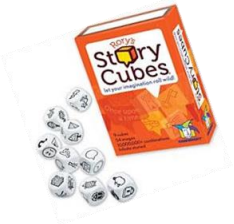

- **Betűvarázs**
- **Scrabble**
- **Akasztófa társasjáték**
- **Számfutár**
- **Logikai készlet**
- **Gazdálkodj okosan**

Fejlesztő hatású társasjátékok





A LAPBOOK



- [Mi is az a lapbook? 1,25 perctől]

A LAPBOOK KÉSZÍTÉSE

- **A lapbook készítés nem ördöngösség, de nem kevés előkészítést igényel**, viszont nagyon megéri elkészíteni. (Elkészítése akár több óra).
- **Célszerű apránként készíteni** majd, miután mindegyikkel készen vagyunk, akkor készítjük el az albumot, ekkor ragasztunk bele mindent.
- **Fontos, hogy mindig személyre szabjuk a feladatokat, és a klienssel együtt készítsük el.**
- Vegyük figyelembe szokásait, idomuljunk a képességeihez.
- Tegyünk érdekessé sok képpel, színekkel, és sikerélményt eredményező feladatokkal.

ÖTLETEK A LAPBOOK KÉSZÍTÉSÉHEZ





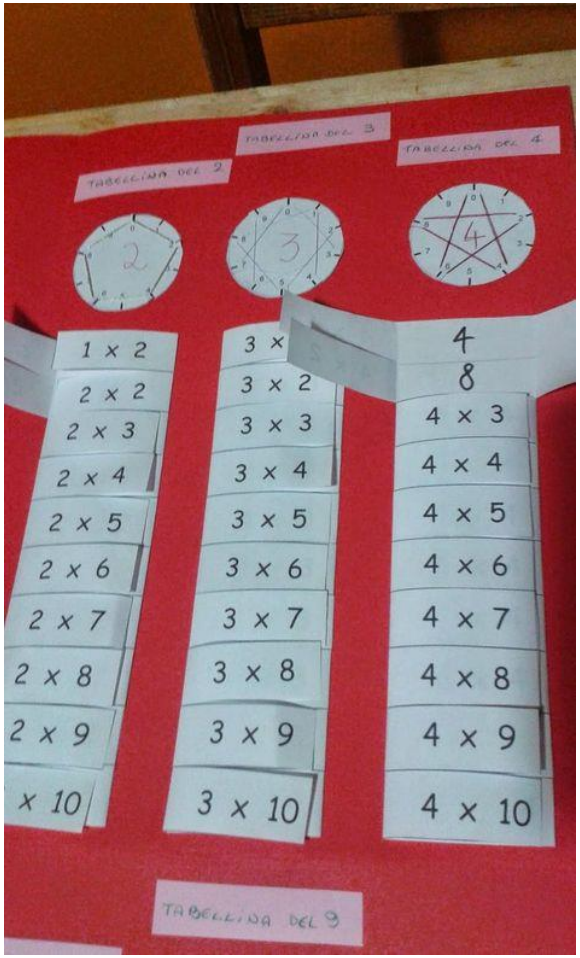



INTERAKTÍV LAPBOOK

- QR kóddal videok, zenék, versek szövegek is beilleszthetők a lapbook anyagába – okos telefon segítségével megszólaltathatók.



- Próbáljuk ki! Fotózd le a telefonnal!

A KÉK VAGYIS KÖNNYEN ÉRTHETŐEN MÓDSZER



- **A módszer célja, hogy a lényeg elvesztése nélkül rövidebb, leegyszerűsített formában képekkel, ábrákkal segítse a megértést.**
- Vannak már ilyen szempontból is akadálymentesített honlapok
- „A könnyen érthető kommunikáció a köznyelvben megjelenő információ fontos tartalomegységeinek megjelenítése, vagy önálló információs tartalom kidolgozása egyszerű, letisztult formában, mely az információ valós megértését szolgálja. Az információ könnyen érthető kommunikációval történő átdolgozását/ kidolgozását az adaptáció tartalmi és formai szabályainak betartása mellett a képek és illusztrációk adekvát alkalmazása segíti.” (Farkasné Gönczi Rita, 2017.)

A KÉK VAGYIS KÖNNYEN ÉRTHETŐEN MÓDSZER



- „Könnyen érthető kommunikáció, különböző nyelvi szinten valósítható meg. A szintek meghatározása kérdésekkel történhet:
- **KI** – információt nyújtó személy kora, képessége, tapasztalatai
- **KINEK** – információt befogadó személy kora, képessége, tapasztalatai.
- **MIT** – könnyen érthető kommunikáció témája.
- **HOGYAN** – könnyen érthető kommunikáció kiválasztott szintje.
- **MIVEL** – könnyen érthető kommunikáció kiválasztott eszközrendszere

VIDEO

- Könnyen érthető kommunikáció KÉK



KÉK MÓDSZER



- KÉK módszer nagymértékben segíti a középsúlyos értelmi fogyatékos személyek olvasási lehetőségeit, és az olvasottak értelmezését is.
- Az ő esetükben az egyes kultúrtechnikák elsajátításának és használatának mértéke szinte egyénenként eltérő.
- Az eszközök, és a módszerek tekintetében nem igényelnek más feltételeket, mint az enyhe fokban sérült társaik, inkább az adott feladatok terjedelme, tartalma, mélysége, megjelenítése, amely megfelelő módon való differenciálást kíván.

Általánosságban:

- fontos az egyes tevékenységek apróbb lépésekre való lebontása,
- a megértést támogató cselekvések, és/vagy szemléltetések célirányossága és gyakorisága /képek, ábrák, taktilitás, stb./,
- az elsajátítást segítő gyakorlási folyamatok rendszeressége

OLVASNI MÁSKÉPP – HUBLOW RENDSZERE AZ ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTTAK OLVASÁSTANÍTÁSÁBAN.

- Az olvasást tágabb értelmében a képek, képsorok, vizuális jelek megértésére terjeszti ki.
- Az értelmes tartalom tudatos keresése a feladatunk a kliens közvetlen és tágabb környezetéből.
- Hublow rendszerében az olvasási követelmények a elvonatkoztatás fokának megfelelően sorba állíthatóak, módszertani fokozatként jelennek meg

A fokozatoknak nincs határa, de szigorúan egymásra épülnek.

1. Szituációk olvasása

2. Képek olvasása

3. Szimbólum olvasása

4. Szignálszó olvasása

5. Egész szó olvasása

1. SZITUÁCIÓK OLVASÁSA

- A személyeket, tárgyakat bizonyos helyzetekben, történésekben figyelhetjük meg (a valóságban látja, hallja, tapintja)
- Kapcsolatba hozzuk saját élményekkel, emlékekkel, felismertetjük a jelentést, amely átvihető egy következő szituációra, cselekvésre.



KÉPEK OLVASÁSA

- A figyelem a képekre összpontosul, ezeket egészükben vagy bizonyos részleteiben felismerik.
- A valóság képeiként kapcsolatba hozza ezeket saját élményeivel, emlékeivel, így közvetlenné válik a képek jelentéstartalma.
- Beszédhasználattól, tértől, időtől függetlenül tud közlést felfogni.
- Tud emlékezni élményeire, cselekvéssort tud követni, pl. képes használati utasítást, vagy képes mesekönyvet olvasni



3. SZIMBÓLUM OLVASÁSA

- A jelentéshordozók lehetnek sematikus, stilizált részletrajzok, melyek többnyire tárgyat, emberi alakot ábrázolnak, és a mindennapok gyakorlatában van szerepük.
- Ilyenek a pálcikaemberkék, tájékozódást segítő piktogramok, technikai eszközök működtető gombjai, ruházati termékek kezelési útmutatója, irányjelzők. Jelentéshordozók még a különböző szín és formarajzok, szimbólumok, amelyek bizonyos szituációkban bizonyos magatartást követelnek.







4 SZIGNÁLSZÓ OLVASÁSA

- A jelentéshordozók absztrakt grafikai alakok többnyire betűsorokból, részben számokból állnak, képelem nélkül.
- Az írás fejezi ki a beszédnek megfelelő mondandót. Meghatározott környezetben és összefüggésben megjelenő címkék az olvasottak, amelyeket többé-kevésé egységesen jelenítenek meg.
- Például: névtábla a kapun, vészkijárat,, tilalomtáblák, autóbejárók, cégek táblái, ismert áruk csomagolásán megjelenő szavak







EGÉSZ SZÓ OLVASÁSA

- A jelek betűcsoportok, mint egész szavak.
- Írott szimbólumok bizonyos szavak értelmének a megragadására. Pl. saját név, a hét napjai, a gyakorlati életből nyert fogalmak (vaj, busz), egyszerű kifejezések.
- A szóalakzatok egész komplexumként tudatosulnak, a megfelelő szavakat kimondják.
- Közvetlenül nem a jelentést, nem az értelmet ragadja meg, hanem a szó hangalakját.
- Ő már olvasó, ez további motiváció számára.
- Megérti, hogy az írásos kép megfelel a beszélt szónak.







BÖNGÉSZŐ



KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE